

Warszawa, 29.06, 2021 r.

ZATWIERDZAM:

Sekretarz Stanu

Stanisław Szwed

Sekretarz Stanu

w Ministerstwie Rodziny i Polityki Społecznej

Sprawozdanie roczne z realizacji Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 w 2020 r.

- **Państwo członkowskie:** Rzeczpospolita Polska (PL)
- **Nazwa Programu Operacyjnego i nr CCI:** Pomoc Żywnościowa, 2014PL05FMOP001
- **Okres, za który składane jest niniejsze sprawozdanie:** 01.01.2020 r.-31.12.2020 r.
- **Data konsultacji z partnerami społecznymi:** 14.06.2021 r.-24.06.2021 r.

1. Informacje wprowadzające ogólne

Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020 jest realizowany w Polsce od grudnia 2014 r. Jego wdrażanie przebiega etapowo w formie odrębnych podprogramów. Należy dodać, że poszczególne podprogramy nie pokrywały się dotychczas z latami budżetowymi. W 2020 r., którego dotyczy sprawozdanie od stycznia do września wdrażano Podprogram 2019, rozpoczęty w grudniu 2019 r. W grudniu 2020 r. rozpoczął się Podprogram 2020, którego realizację przewidziano do końca września 2021 r.

2. Wdrażanie

2.1. Informacje w zakresie wdrażania programu odwołujące się do wspólnych wskaźników dotyczących częściowo lub w pełni zakończonych operacji

W PO PŻ zrealizowano w 2020 r. następujące 3 typy operacji:

- I. Zakup żywności przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa w procedurze zamówień publicznych
- II. Dystrybucja żywności wraz ze środkami towarzyszącymi
- III. Pomoc techniczna

2.1.1. Dystrybucja produktów żywnościowych

W okresie od stycznia do września 2020 r. organizacje partnerskie kontynuowały rozpoczętą w grudniu 2019 r. dystrybucję artykułów spożywczych w ramach Podprogramu 2019. Asortyment obejmował łącznie 19 artykułów spożywczych.

Szczegółowe informacje na temat dystrybuowanych produktów i ich ilości umieszczono w sekcji 2.3. *Wyjaśnienia dotyczące tabeli wspólnych wskaźników* niniejszego sprawozdania w kontekście definicji zestawu rocznego dla 1 odbiorcy końcowego oraz definicji paczki.

W dystrybucję żywności w okresie styczeń-wrzesień 2020 r. zaangażowane były 4 ogólnopolskie organizacje partnerskie: Caritas Polska, Federacja Polskich Banków Żywności (FPBŻ), Polski Komitet Pomocy Społecznej (PKPS) oraz Polski Czerwony Krzyż (PCK). Za dystrybucję żywności odpowiadało 86 OPR (organizacje partnerskie regionalne) oraz 2 585 OPL (organizacje partnerskie lokalne).

Tabela 1. Organizacje partnerskie w okresie styczeń-wrzesień 2020 r.

Organizacja	Liczba OPR	Liczba OPL	Razem w sieci danej organizacji
Federacja Polskich Banków Żywności	31	1 448	1 480
Caritas Polska	27	792	819
Polski Komitet Pomocy Społecznej	21	282	303
Polski Czerwony Krzyż	7	63	69
Razem	86	2 585	2 671

W ramach Podprogramu 2020, który rozpoczął się w grudniu 2020 r. i będzie trwać do września 2021 r., przedmiotem dystrybucji jest łącznie 21 artykułów spożywczych.

Zgodnie z danymi zawartymi we wnioskach o dofinansowanie projektów złożonych przez poszczególne organizacje partnerskie, za dystrybucję żywności w Podprogramie 2020 odpowiada 87 organizacji partnerskich regionalnych oraz 2 546 organizacji partnerskich lokalnych.

Tabela 2. Organizacje partnerskie w Podprogramie 2020 (od grudnia 2020 r.)

Organizacja	Liczba OPR	Liczba OPL	Razem w sieci danej organizacji
Federacja Polskich Banków Żywności	32	1 419	1 451
Caritas Polska	27	758	785
Polski Komitet Pomocy Społecznej	21	290	311
Polski Czerwony Krzyż	7	79	86
Razem	87	2 546	2 633

2.1.2. Działania towarzyszące

Zgodnie z Programem Operacyjnym w 2020 r. organizacje partnerskie realizowały działania towarzyszące finansowane ze środków ryczałtowych. Celem działań towarzyszących było wzmocnienie samodzielności i kompetencji w prowadzeniu gospodarstwa domowego, a obejmowały one m.in. warsztaty kulinarne prezentujące sposoby przygotowywania posiłków i wykorzystania artykułów spożywczych, warsztaty dietetyczne i w zakresie zdrowego żywienia, warsztaty edukacyjne, propagujące zasady zdrowego odżywiania i przeciwdziałanie marnotrawieniu żywności oraz warsztaty edukacji ekonomicznej z zakresu właściwego zarządzania budżetem domowym.

Ponadto począwszy od września 2019 r. rozszerzony został katalog działań towarzyszących współfinansowanych z POPŻ, zgodnie z pkt. 2.2.1 Programu Operacyjnego. Organizacje partnerskie mogły zdecydować o realizacji „innych działań o charakterze indywidualnym lub zbiorowym, mających na celu włączenie społeczne osób najbardziej potrzebujących, z wyjątkiem działań finansowanych ze źródeł zewnętrznych w ramach statutowej działalności organizacji”. W szczególności chodzi o działania, które nie są jednocześnie finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego oraz innych

funduszy europejskich. We wnioskach o dofinansowanie projektów w ramach środków towarzyszących organizacje uwzględniły m.in. następujące działania:

- spotkania z udziałem psychologa / prawnika / pedagoga,
- spotkania z udziałem fizjoterapeuty połączone z instruktażem ćwiczeń dla osób z otyłością w kontekście profilaktyki chorób kręgosłupa,
- wspólne spotkania edukacyjne z udziałem dzieci i rodziców, np. promujące czytelnictwo, udział w wydarzeniach kulturalnych,
- działania promujące wolontariat osób potrzebujących w ramach społeczności lokalnych,
- warsztaty komunikacji i rozwiązywania konfliktów w rodzinie,
- warsztaty dla seniorów dotyczące aplikacji cyfrowych ułatwiających prowadzenie gospodarstwa domowego – prezentacja zalet i potencjalnych zagrożeń,

Należy podkreślić, że powyższe działania stanowiły wyłącznie **uzupełnienie** oferty organizacji skierowanej do odbiorców PO PŻ. Nadal większość przeprowadzonych działań stanowią warsztaty w ramach czterech przewidzianych w Programie Operacyjnym kategorii, opisanych powyżej.

Zestawienie liczby działań towarzyszących i ich uczestników w 2020 r. przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 3. Zestawienie liczby działań towarzyszących oraz liczby uczestników w podziale na organizacje partnerskie

Organizacja	Liczba działań towarzyszących	Liczba osób uczestniczących w działaniach towarzyszących	% wszystkich odbiorców pomocy żywnościowej
Federacja Polskich Banków Żywności	5 356	56 752	7,9%
Caritas Polska	1 379	26 020	9,7%
Polski Komitet Pomocy Społecznej	1 785	31 849	12,6%
Polski Czerwony Krzyż	534	14 687	15,1%
Łącznie	9 054	129 308	9,7%

Tabela 4. Uczestnicy działań towarzyszących w podziale na grupy odbiorców końcowych

Organizacja	Liczba kobiet	Liczba migrantów i osób obcego pochodzenia	Liczba niepełnosprawnych	Liczba bezdomnych	Liczba pozostałych osób
FPBŻ	41 694	103	9 902	2 573	45 533
Caritas	17 152	24	4 278	1 882	19 836
PKPS	20 939	45	5 059	1 128	25 886
PCK	8 239	141	1 270	120	13 156

Razem	88 024	313	20 509	5 703	104 411
--------------	---------------	------------	---------------	--------------	----------------

Łączna liczba działań towarzyszących przeprowadzonych na terenie całego kraju w 2020 r. to 9 054. Uczestniczyło w nich łącznie 129 308 osób, co stanowi ok. 9,7% łącznej liczby osób potrzebujących, które otrzymały pomoc żywnościową w 2020 r.

Tabela 5. Nowe działania towarzyszące

Organizacja	Liczba działań towarzyszących	Liczba osób uczestniczących w działaniach towarzyszących
Federacja Polskich Banków Żywności	297	2 752
Caritas Polska	327	4 342
Polski Komitet Pomocy Społecznej	74	1 094
Polski Czerwony Krzyż	0	0
Łącznie	698	8 188

Jeśli chodzi o nową kategorię działań towarzyszących zrealizowanych w 2020 r., to organizacje partnerskie przeprowadziły łącznie 698 działań, w których uczestniczyło 8 188 odbiorców pomocy żywnościowej.

Organizacje bardzo pozytywnie oceniły rozszerzenie katalogu działań towarzyszących współfinansowanych ze środków PO PŻ. Podkreślały przede wszystkim znaczenie nowej oferty dla zwiększenia atrakcyjności działań w ocenie odbiorców końcowych. Zwraçały przy tym uwagę, że z racji niewielkiej zmienności grupy docelowej, większość odbiorców na przestrzeni lat brała już udział w warsztatach z czterech kategorii przewidzianych w Programie Operacyjnym, dlatego bardzo trudno było zaoferować im nową formułę i treść warsztatów w tej samej tematyce.

Zgodnie z informacjami zawartymi w sprawozdaniu, organizacje w sieci Caritas Polska oferowały swoim odbiorcom udział w zajęciach z zakresu zasad bezpieczeństwa w czasie epidemii, połączonych z warsztatami praktycznymi szycia maseczek ochronnych, a także w warsztatach online poświęconych znaczeniu diety dla budowania odporności. We współpracy z ośrodkiem pomocy społecznej uczestnikom zapewniono dostęp do akcesoriów (deska do krojenia, temperówka do warzyw, kielkownica), a także materiałów (zeszyt z przepisami).

W działaniach towarzyszących w 2020 r. chętniej uczestniczyły kobiety, stanowiąc aż 68% wszystkich uczestników (ta tendencja utrzymuje się stale na przestrzeni wdrażania Programu). Dość liczną grupą odbiorców działań towarzyszących były osoby niepełnosprawne (ok. 16%). W dalszej kolejności należy wymienić osoby bezdomne (ok. 4,5%). Najmniejszy udział odnotowano wśród osób obcego pochodzenia (migrantów, przedstawicieli mniejszości narodowych oraz społeczności marginalizowanych – 0,2%).

2.1.3. Zidentyfikowane trudności we wdrażaniu Programu

1) Epidemia COVID-19 i jej wpływ na realizację PO PŻ

Realizacja PO PŻ w 2020 r. przebiegała w nadzwyczajnych okolicznościach wynikających ze stanu epidemii COVID-19, która zaburzyła zarówno proces dostaw żywności do magazynów organizacji partnerskich, jak i samą dystrybucję artykułów spożywczych wśród odbiorców końcowych oraz realizację działań towarzyszących. Konieczność zachowania dystansu społecznego, obawy przed rozprzestrzenianiem się zakażenia, absencja chorobowa pracowników i wolontariuszy – wszystkie te czynniki miały wpływ na tymczasowe wstrzymanie funkcjonowania części organizacji partnerskich na szczeblu lokalnym. Aby zapewnić osobom najbardziej potrzebującym dostęp do pomocy w tych trudnych warunkach, niezbędne było podjęcie szerokiej współpracy między różnymi instytucjami i służbami. W bezpośrednią dystrybucję żywności do miejsc zamieszkania odbiorców końcowych zaangażowali się m.in. żołnierze Wojsk Obrony Terytorialnej, Ochotnicza Straż Pożarna czy funkcjonariusze Straży Miejskiej, jak również liczne grono wolontariuszy.

W marcu 2020 r. Instytucja Zarządzająca wydała Wytyczne dostosowujące sposób realizacji Programu do warunków epidemii.

• Zdalne kwalifikowanie odbiorców

Kwalifikowanie osób do pomocy żywnościowej mogło być dokonywane przez pracowników ośrodków pomocy społecznej telefonicznie lub za pośrednictwem dostępnych środków komunikacji elektronicznej. Wypełnione skierowanie pracownik ośrodka przekazywał do właściwej organizacji partnerskiej. W przypadku osób bezdomnych pomoc mogła być dostarczana do miejsc ich pobytu zarówno w placówkach (noclegownie, schroniska, hospicja) jak i poza nimi.

Zgodnie z dostępnymi danymi, w 2020 r. ośrodki pomocy społecznej zakwalifikowały do PO PŻ w sposób zdalny 85 261 osób (ok. 6% wszystkich odbiorców), przy czym liczba ta nie obejmuje osób bezdomnych zgłaszających się bezpośrednio do organizacji partnerskich.

• Działania towarzyszące

W okresie od marca do maja 2020 r. z uwagi na obostrzenia związane z rozprzestrzenianiem się COVID-19 (zakaz zgromadzeń, ograniczenia w przemieszczaniu się), całkowicie wstrzymano realizację działań towarzyszących w trybie stacjonarnym. Prowadzenie warsztatów wznowiono z zachowaniem odpowiedniego reżimu sanitarnego od 21 maja 2020 r., a więc przede wszystkim w małych grupach, co przełożyło się na zmniejszenie liczby uczestników. Aby zapewnić dostęp do działań towarzyszących większej liczbie osób, wprowadzono możliwość ich realizacji w trybie zdalnym, w sposób dostosowany do możliwości danej organizacji. Dopuszczono wykorzystanie w tym celu wszelkich dostępnych narzędzi i kanałów komunikacji elektronicznej oraz telefonicznej, aby udzielać wsparcia w sposób indywidualny lub grupowy, udostępniając w tym celu również materiały informacyjne, publikacje elektroniczne bądź drukowane.

- **Większa elastyczność w realizacji dystrybucji żywności**

Epidemia COVID-19 spowodowała trudności na wszystkich etapach dystrybucji. Występowały opóźnienia zarówno w dostawach żywności do magazynów, przekazywaniu jej do organizacji lokalnych, a wreszcie w wydawaniu artykułów spożywczych odbiorcom końcowym. W tych okolicznościach niezbędne było umożliwienie organizacjom elastycznego zarządzania procesem dystrybucji. Odstąpiono od przestrzegania m.in. minimalnej liczby produktów udostępnianych w pojedynczym wydaniu oraz obowiązku wydawania określonych artykułów w określonym czasie od dostawy (np. 1 miesiąc)¹.

Zapelowano do organizacji partnerskich o kontynuację dystrybucji żywności trudnych okolicznościach oraz o zaangażowanie ośrodków pomocy społecznej w koordynację na poziomie lokalnym współpracy ze służbami w celu dostarczania pomocy żywnościowej do tych osób zakwalifikowanych do Programu, które są szczególnie narażone na brak dostępu do podstawowych artykułów spożywczych, zwłaszcza osoby starsze, osoby niepełnosprawne, osoby samotne oraz osoby, których stan zdrowia nie pozwala na samodzielne zaspokojenie podstawowych potrzeb. W przypadku, gdy paczka żywnościowa była dostarczana bezpośrednio do miejsca zamieszkania odbiorcy przez przedstawiciela służb lub wolontariusza, fakt jej doręczenia „pod drzwi” potwierdzał on własnym podpisem, aby wyeliminować kontakt osobisty.

Aby zminimalizować ryzyko zakażenia, osobisty odbiór żywności w punktach dystrybucji był możliwy z zachowaniem środków bezpieczeństwa, tj. o konkretnej uprzednio ustalonej godzinie. Powiadomienia o terminach odbioru paczek były wysyłane mailowo lub przez sms.

W przypadku tymczasowego zawieszenia działalności organizacji wydających posiłki, osobom zakwalifikowanym do pomocy żywnościowej w formie posiłku, zalecono udostępniać pomoc na wynos lub w formie paczek żywnościowych. W odniesieniu do osób bezdomnych, dopuszczono zwiększenie liczby udostępnianych opakowań artykułów spożywczych, odpowiednio do potrzeb tych osób i możliwości danej organizacji partnerskiej.

Mając na względzie konieczność reagowania przez organizacje partnerskie na zmiany zapotrzebowania na pomoc żywnościową na poziomie lokalnym, wynikające z negatywnych skutków epidemii, dopuszczono dokonywanie przesunięć żywności pomiędzy województwami w obrębie alokacji danej organizacji partnerskiej, nieprzekraczających 4% wartości żywności. Należy jednakże wyraźnie zaznaczać, że powyższy mechanizm mógł być stosowany jedynie w czasie epidemii oraz bez uszczerbku dla zapisów w Programie Operacyjnym, zgodnie z którymi wartość żywności przesuwanej pomiędzy województwami nie może przekroczyć +/- 2% łącznej alokacji wojewódzkiej, dokonywanej przez IZ w oparciu o wskaźniki: ubóstwa relatywnego, niskiej intensywności pracy oraz pogłębionej deprivacji materialnej.

¹ Powyższe rozwiązanie nie zwalniało organizacji od obowiązku przeciwdziałania marnowaniu żywności i wydawania jej odbiorcom z odpowiednim wyprzedzeniem przed upływem terminu przydatności do spożycia.

Dzięki powiązaniu dopuszczalnych przesunięć z alokacją danej organizacji, a także ich interwencyjnemu charakterowi, zminimalizowano ryzyko wystąpienia niekontrolowanych przesunięć żywności na szerszą skalę.

Jeśli chodzi o wzrost zapotrzebowania na pomoc żywnościową w bezpośrednim związku ze skutkami epidemii COVID-19, to zdecydowana większość ośrodków pomocy społecznej nie zaobserwowała napływu nowych osób uprawnionych do Programu. Jedynie w 302 gminach odnotowano pojawienie się nowych odbiorców pomocy żywnościowej – łącznie 30 999 osób (ok. 2% wszystkich korzystających z PO PŻ w 2020 r.). Nie jest to więc znaczący wzrost, gdyż pozostaje bez wpływu na łączną liczbę odbiorców, która na przestrzeni lat kształtuje się na podobnym poziomie ok. 1,3 mln osób.

- **Zakup środków ochrony osobistej dla organizacji partnerskich**

W celu zapewnienia organizacjom partnerskim bezpiecznej kontynuacji dystrybucji żywności w warunkach epidemii, Instytucja Zarządzająca podjęła decyzję o przeznaczeniu części środków w ramach **pomocy technicznej** na zakup środków ochrony osobistej dla pracowników i wolontariuszy bezpośrednio zaangażowanych w świadczenie pomocy żywnościowej.

Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa zakupił 200 tys. sztuk maseczek ochronnych, 200 tys. sztuk rękawiczek ochronnych, ok.13 tys. litrów płynu dezynfekcyjnego o łącznej wartości ok. 816 tys. zł. Środki ochrony przekazano do ponad 1,5 tys. organizacji partnerskich.

Ponadto w ramach Operacji I, KOWR dodatkowo zakupił 1 416 600 sztuk maseczek, 3 159 500 sztuk rękawiczek, 13 799 sztuk przyłbic, 7 999 sztuk opakowań płynu dezynfekcyjnego ze środków pochodzących z oszczędności pozostających do dyspozycji po przetargu na zakup żywności. Powyższe było możliwe dzięki wejściu w życie rozporządzenia nr 559/2020 z dnia 23 kwietnia 2020 r. zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 223/2014 w odniesieniu do wprowadzenia szczególnych środków reagowania na epidemię COVID-19 w zakresie kwalifikowalności wydatków zakup środków ochrony osobistej.

Do poszczególnych organizacji partnerskich trafiły środki ochrony osobistej o następującej wartości:

Organizacja partnerska	Wartość przekazanych środków ochrony osobistej (w PLN)
Federacja Polskich Banków Żywności	538 960,49
Caritas Polska	346 986,16
Polski Komitet Pomocy Społecznej	81 494,33
Polski Czerwony Krzyż	36 335,70
Łącznie (z Operacji I)	1 003 776,68

Organizacje partnerskie otrzymały dofinansowanie w wysokości 5% łącznej wartości środków ochrony osobistej w ramach dofinansowania z tytułu kosztów administrowania, magazynowania i transportu oraz 5% łącznej wartości środków ochrony osobistej w ramach dofinansowania z tytułu kosztów środków działań towarzyszących.

- **Pomoc żywnościowa dla cudzoziemców przebywających na kwarantannie**

Ograniczenia w przemieszczaniu się, a w szczególności czasowe wstrzymanie przepływu osób pomiędzy państwami, jak również wprowadzenie obowiązkowej kwarantanny dla osób przybywających z zagranicy spowodowały, że część cudzoziemców przebywających w Polsce znalazła się w trudnej sytuacji.

Zgodnie z regulacjami krajowymi, z pomocy w ramach PO PŻ mogą korzystać jedynie grupy cudzoziemców o określonym statusie pobytu na terytorium RP. Na potrzebę udzielenia podstawowej pomocy żywnościowej cudzoziemcom niezależnie od statusu ich pobytu, zwracały uwagę zarówno organizacje partnerskie jak i ośrodki pomocy społecznej. Dlatego też na podstawie ustawy z dnia 14 maja 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w zakresie działań osłonowych w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2, w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii i w okresie nie dłuższym niż do 30 dni od dnia odwołania danego stanu, pomoc żywnościowa w ramach Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym mogła zostać przyznana cudzoziemcom potrzebującym pomocy, poddanym kwarantannie lub izolacji w warunkach domowych w związku z podejrzeniem zakażenia lub choroby zakaźnej, przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej legalnie niezależnie od ich statusu, o którym mowa w art. 5 oraz 5a ustawy o pomocy społecznej, jednakże pod warunkiem spełniania przez cudzoziemca kryteriów kwalifikowania do pomocy żywnościowej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 na podstawie odrębnych przepisów.

Przedmiotowa zmiana ustawy miała na celu dopuszczenie możliwości skorzystania z pomocy przez cudzoziemców, którzy przebywając w Polsce znaleźli się w trudnej sytuacji z powodów wskazanych w art. 7 ustawy o pomocy społecznej, lecz z uwagi na podejrzenie choroby zakaźnej i związaną z tym izolację, nie mogą zaspokoić podstawowej potrzeby żywnościowej. Należy jednocześnie podkreślić, że intencją nie było objęcie pomocą osób kierowanych do odbycia obowiązkowej kwarantanny po przekroczeniu granicy, których kondycja materialna nie wskazywała na potrzebę przyznania pomocy, np. z powodu tymczasowego opóźnienia w podjęciu zatrudnienia przez migranta przybywającego w celach zarobkowych na zaproszenie polskiego pracodawcy.

2) Niedostatecznie rozwinięta sieć organizacji partnerskich i występowanie tzw. „białych plam” czyli gmin nieobjętych procesem dystrybucji żywności, ograniczone możliwości operacyjne organizacji partnerskich

W ramach bieżącego monitoringu wdrażania Programu Operacyjnego, Instytucja Zarządzająca wykorzystuje Centralną Aplikację Statystyczną (CAS) do pozyskiwania danych bezpośrednio od ośrodków pomocy społecznej. System CAS został zaprojektowany jako

narzędzie sprawozdawcze podmiotów tworzących system pomocy społecznej. Umożliwia on cykliczne wysyłanie sprawozdań jednorazowych do wypełnienia przez właściwe jednostki organizacyjne w formie elektronicznej i przekazywanie ich do IZ. Za pośrednictwem CAS, ośrodki pomocy społecznej informują IZ m.in. o liczbie osób, którym wydano skierowania do pomocy żywnościowej, co pozwala na identyfikację gmin, które nie uczestniczą w Programie, tj. nie kierują osób uprawnionych po odbiór żywności głównie z powodu braku organizacji partnerskich lokalnych (OPL), które mogłyby podjąć się dystrybucji.

W 2020 r. pomoc żywnościowa była dostępna na terenie 2 314 gmin w Polsce, natomiast 180 pozostawało tzw. „białymi plamami” (ok.7%)². Najwięcej gmin objętych pomocą żywnościową znajdowało się w województwach: lubuskim i małopolskim (99%) oraz podlaskim (98%), przy czym aż w 7 województwach udział gmin nieuczestniczących kształtował się na poziomie poniżej 5%. Najslabiej rozwinięta sieć organizacji partnerskich funkcjonowała w województwach kujawsko-pomorskim i wielkopolskim (82% gmin uczestniczących w Programie).

Należy dodać, że brak organizacji partnerskiej w danej gminie nie zawsze jest równoznaczny z brakiem dostępu do pomocy żywnościowej. Wiele ośrodków pomocy społecznej kwalifikuje osoby najbardziej potrzebujące do odbioru żywności w gminach sąsiednich, jeśli pozwalają na to zasoby organizacji oraz sytuacja samych odbiorców. W 2020 r. w ten sposób wsparcie otrzymali mieszkańcy 306 gmin.

3) Trudności opisane w sprawozdaniach KOWR i organizacji partnerskich

- **Jakość artykułów spożywczych dostarczanych do magazynów**

W pierwszym kwartale 2020 r. wystąpiły trudności związane z niewłaściwą jakością sera podpuszczkowego dojrzewającego dostarczanego do magazynów organizacji partnerskich. W wyniku reklamacji złożonych przez organizacje, Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa zlecił dodatkowe kontrole jakości i warunków przechowywania w magazynach – łącznie 34. W związku ze stwierdzeniem 24 przypadków niespełnienia wymogów jakościowych sera, wykonawcę dostaw obciążono karami umownymi. W związku z zaistniałą sytuacją organizacje partnerskie zostały zobowiązane do dokonywania odbiorów żywności i składania reklamacji zgodnie z obowiązującymi procedurami.

W kolejnych miesiącach stwierdzono przypadki niespełnienia wymagań jakościowych w odniesieniu do buraczków wiórków, makaronu kukurydzianego bezglutenowego, pasztetu wieprzowego, sera podpuszczkowego dojrzewającego oraz fileta z makreli w oleju. Wykonawcy dokonali wymiany zakwestionowanych partii artykułów spożywczych z wyjątkiem buraczków wiórków z powodu braku surowca oraz części sera podpuszczkowego dojrzewającego. Na wykonawców zostały nałożone kary umowne.

² Łączna liczba gmin w Polsce to 2 477. W Centralnej Aplikacji Statystycznej (CAS) na potrzeby sprawozdawczości wyodrębniono dodatkowo dzielnice Miasta Stołecznego Warszawy, stąd łączna liczba jednostek sprawozdawczych wynosi 2 494.

W związku z epidemią COVID-19, wprowadzono ograniczenia kontroli dostaw i jakości artykułów spożywczych, co spowodowało, iż nie wszystkie artykuły spożywcze zostały objęte kontrolą w ilości 5% ilości danego artykułu spożywczego.

- **Opóźnienia w realizacji umów przez wykonawców dostaw artykułów spożywczych**

W związku ze stanem epidemii, wystąpiły problemy z realizacją umów przez wykonawców dostaw fasoli białej, ryżu białego, makaronu jajecznego oraz filetu z makreli w oleju (spowodowane m.in. ograniczoną dostępnością surowców na rynku, opóźnieniami w procesie produkcji). Równie istotne okazały się braki kadrowe związane z absencją pracowników we wszystkich branżach i zakładach, z którymi wykonawcy współpracowali, nie tylko w odniesieniu do samych surowców, ale także ograniczonej dostępności usług firm transportowych czy serwisowania maszyn produkcyjnych. Wykonawcy występowali do KOWR o zgodę na zawieszenie dostaw, a także o wydłużenie terminów na ich realizację. Ostatecznie w maju 2020 r. zdecydowano się na wydłużenie realizacji Podprogramu 2019 o dwie miesiące, tj. do końca września 2020 r., aby umożliwić z jednej strony sprawną realizację dostaw, a z drugiej – dystrybucję żywności do osób potrzebujących. Jedynie w odniesieniu do dostaw fasoli białej, umowa nie została zrealizowana w całości z uwagi na tymczasowy brak surowca na rynku.

Organizacje partnerskie wskazały, że równie istotny wpływ na trudności w dystrybucji, poza uwarunkowaniami wynikającymi ze stanu epidemii, było późniejsze od planowanego, rozpoczęcie Podprogramu 2019, spowodowane przedłużającym się procesem zawierania umów z wykonawcami dostaw. Choć ich podpisanie miało miejsce w grudniu 2019 r., faktyczna realizacja dystrybucji rozpoczęła się dopiero w styczniu 2020 r.

- **Tymczasowe wstrzymanie działalności przez organizacje z powodu epidemii**

W sprawozdaniach wszystkich organizacji partnerskich jako największa trudność w realizacji PO PŻ w 2020 r. wskazywane jest tymczasowe zawieszenie działalności organizacji tworzących sieć dystrybucji z uwagi na absencję pracowników, trudności w pozyskaniu wolontariuszy, brak środków transportu, co przełożyło się m.in. na konieczność anulowania dostaw, zmiany terminów i ilości żywności w magazynach. Dla zobrazowania zjawiska, w najtrudniejszym okresie marzec-kwiecień 2020 r. aktywnych było tylko ok. 50% organizacji pozostających w sieci Federacji Polskich Banków Żywności. Zakup środków ochrony pozwolił na częściowe ograniczenie tych trudności, jednakże organizacje partnerskie zgłaszały zastrzeżenia co do jakości niektórych z nich (w szczególności rękawiczek i przyłbic, które łatwo niszczyły się).

Organizacje podejmowały wysiłki na rzecz nawiązania współpracy z różnymi służbami w celu wsparcia procesu dystrybucji żywności.

- **Mniej uczestników działań towarzyszących**

Obostrzenia sanitarne wymusiły zmniejszenie liczby uczestników warsztatów. Dopuszczenie form zdalnych okazało się dobrym rozwiązaniem jedynie dla części odbiorców, dysponujących dostępem do Internetu. W przypadku mieszkańców z mniejszych miejscowości,

sprawdziły się z kolei indywidualne konsultacje telefoniczne. Dzięki staraniom organizacji, ostatecznie udało się osiągnąć zamierzone wartości wskaźnika liczby działań towarzyszących. Jeśli chodzi o liczbę uczestników działań, to biorąc pod uwagę początkowe trudności, końcowy rezultat należy uznać za zadowalający. Choć planowano objąć działaniami towarzyszącymi ok. 158 tys. osób, a ostatecznie łącznie objęto ok. 137 tys., to np. w przypadku Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej i Polskiego Czerwonego Krzyża udało się nawet przekroczyć zakładaną wartość tego wskaźnika.

2.2. Informacje w zakresie działań i ocena tych działań w świetle zasad wskazanych w art. 5, ust. 6, ust. 11 i ust. 13 rozporządzenia FEAD nr 223/2014 z dn. 11.03.2014 r.

2.2.1 Koordynacja z EFS oraz innymi istotnymi politykami, strategiami i instrumentami unijnymi, a w szczególności z inicjatywami Unii w dziedzinie zdrowia publicznego i zapobiegającymi marnotrawieniu żywności

Podstawę realizacji Europejskiego Funduszu Społecznego w latach 2014-2020 w Polsce stanowi Program Operacyjny „Wiedza – Edukacja – Rozwój” oraz 16 Regionalnych Programów Operacyjnych. Działania w obszarze przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu przewidziano w celu tematycznym 9, przy głównym założeniu, że działania na rzecz włączenia społecznego powinny w rezultacie prowadzić do zwiększenia szans na zatrudnienie.

Koordynacja z działaniami finansowanymi z EFS w przypadku PO PŻ występuje wyłącznie w odniesieniu do tzw. działań towarzyszących. W *Wytocznych IZ* umieszczono zapis zobowiązujący OPR i OPL we współpracy z ośrodkami pomocy społecznej, do udzielania odbiorcom pomocy żywnościowej informacji o miejscach, w których mogą one skorzystać z działań w ramach projektów EFS oraz pomocy w korzystaniu z tych działań. Ponadto organizacje są zobowiązane oceniać w uzgodnieniu z ośrodkami pomocy społecznej, czy poszczególne osoby objęte pomocą żywnościową mogą także wymagać wsparcia aktywizacyjnego, a także do informowania odbiorców końcowych PO PŻ o możliwości uzyskania wsparcia z EFS w poszczególnych regionach. Warto dodać, że we wzorze skierowania, jakie ośrodki pomocy społecznej wydają osobom uprawnionym do pomocy znalazło się również odniesienie do działań współfinansowanych z EFS. Pracownik ośrodka odznacza na skierowaniu czy dana osoba lub członkowie jej rodziny uczestniczyli w działaniu współfinansowanym z EFS, a następnie w skrócie opisuje jakiego rodzaju były to działania.

Jeśli chodzi o udział odbiorców PO PŻ w projektach współfinansowanych z EFS, jest on zapewniony przede wszystkim dzięki preferencyjnym kryteriom dostępu do projektów dla odbiorców pomocy żywnościowej, a także obowiązkowemu informowaniu o naborach do projektów organizacji partnerskich w ramach PO PŻ, a także właściwych terytorialnie ośrodków pomocy społecznej i powiatowych centrów pomocy rodzinie.

2.2.2. Uwzględnianie i promowanie zasady równości kobiet i mężczyzn oraz problematyki płci na kolejnych etapach przygotowywania, programowania, zarządzania i wdrażania, monitorowania i ewaluacji Funduszu, a także w kampaniach informacyjnych i podnoszących świadomość społeczną oraz w ramach wymiany najlepszych praktyk

Wszystkie instytucje wdrażające PO PŻ, jak również organizacje partnerskie na szczeblu ogólnopolskim, regionalnym i lokalnym działają z poszanowaniem zasady równości płci, zarówno jeśli chodzi o traktowanie odbiorców końcowych, jak i pracowników czy wolontariuszy. Zasada równości znajduje odzwierciedlenie w sposobie doboru asortymentu artykułów spożywczych będących przedmiotem dystrybucji pod kątem potrzeb kobiet i mężczyzn, a także w wewnętrznych regulacjach obowiązujących w poszczególnych instytucjach np. w zakresie polityki kadrowej, antydyskryminacyjnej czy antymobbingowej.

Udział w działaniach towarzyszących jest otwarty dla wszystkich zainteresowanych odbiorców pomocy żywnościowej, a ich tematyka dostosowywana do potrzeb różnych grup (seniorów, kobiet w ciąży, osób bezdomnych czy osób zmagających się z różnymi chorobami). Niektóre organizacje zapewniają warsztaty dla rodzin, w których wspólnie uczestniczą np. rodzice i dzieci. Niekiedy organizują one odrębne działania dla najmłodszych, aby umożliwić udział dorosłych w warsztatach bez konieczności poszukiwania opiekuna. Konieczność sprawowania opieki nad dziećmi jest wskazywana jako jedna z przyczyn niskiej frekwencji podczas niektórych warsztatów, zatem powyższe rozwiązanie stanowi odpowiedź na zidentyfikowane potrzeby potencjalnych uczestników.

2.2.3. Zapobieganie wszelkiej dyskryminacji w dostępie do Funduszu oraz do wspieranych z niego programów i działań ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną

W Wytycznych IZ w pkt 5 *Minimalne standardy dla organizacji partnerskiej regionalnej (OPR) w obszarze administrowania, które dystrybuują artykuły spożywcze bezpośrednio do osób najbardziej potrzebujących* znalazł się zapis o obowiązku zapobiegania wszelkiej dyskryminacji w dostępie do pomocy żywnościowej, ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

Wydawanie żywności odbywało się w warunkach nienarządzających osób potrzebujących na stygmatyzację.

Zadaniem prowadzących warsztaty w ramach działań towarzyszących było zapewnienie jak najbardziej komfortowych warunków dla uczestników. Przy wyborze miejsca realizacji warsztatów brano pod uwagę łatwość połączeń komunikacyjnych oraz dostępność dla osób z niepełnosprawnościami, w tym osób poruszających się na wózkach inwalidzkich czy o kulach.

Zwracano ponadto uwagę na odpowiednie warunki pomieszczeń, w których prowadzono warsztaty. Najczęściej były to miejsca znane i bliskie uczestnikom, jak np. remiza

wiejska, stołówka szkolna, świetlica, co miało pozytywny wpływ na ich nastawienie i motywację do udziału w działaniach towarzyszących.

Sporządzając dokumentację zdjęciową z warsztatów pamiętano o konieczności uzyskania uprzedniej zgody uczestników na fotografowanie.

2.2.4. Uwzględnienie aspektów klimatycznych i ekologicznych w szczególności w celu ograniczenia marnotrawienia żywności oraz wybór rodzajów produktów żywnościowych po uwzględnieniu równoważenia diety osób najbardziej potrzebujących

Przygotowując postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego na zakup produktów żywnościowych, przy wyborze artykułów kierowano się m.in. ich trwałością – długim okresem przydatności do spożycia, aby zminimalizować ryzyko zmarnowania żywności.

W dokumentacji przetargowej uwzględniono również zapisy mające na celu zapobieganie marnowaniu żywności poprzez zastosowanie optymalnych wielkości opakowań oraz opakowań wielokrotnie otwieranych. Wprowadzono także zasadę równomierności dostaw do poszczególnych magazynów, przy możliwości łączenia dostaw. Zgodnie ze wskazanymi w opisie przedmiotu zamówienia wymaganiami jakościowymi, opakowania artykułów spożywczych spełniały wymogi: zastosowania papieru jako surowca przyjaznego dla środowiska, zastosowanie słoików jako opakowań wielokrotnego użytku.

Ponadto, aby zapobiegać zmarnowaniu żywności w procesie jej dystrybucji, organizacje partnerskie regionalne prowadziły bieżący monitoring warunków przechowywania żywności w swoich magazynach.

W działaniach prowadzonych w ramach środków towarzyszących jedną z czterech podstawowych grup warsztatów stanowią warsztaty przeciwdziałania marnowaniu żywności, obejmujące w szczególności tematykę zapobiegania marnowaniu żywności w gospodarstwie domowym, efektywnego oszczędzania energii elektrycznej, gazu i wody, segregowania odpadów i odzyskiwania surowców wtórnych.

Ponadto organizacje partnerskie chronią żywność przed zmarnowaniem, pozyskując ją ze źródeł zewnętrznych spoza PO PŻ, m.in. w ramach współpracy z producentami i dystrybutorami żywności, hurtowniami i sklepami detalicznymi. Dotyczy to żywności przydatnej do spożycia, co do której istnieje obawa, że nie zostanie sprzedana. Żywność przekazywana jest bezpośrednio osobom najbardziej potrzebującym lub do placówek wydających posiłki.

2.2.5. Należyte zarządzanie finansami

KOWR dokonuje zakupu artykułów spożywczych w procedurze zamówień publicznych, a zgodnie ze Specyfikacją Istotnych Warunków Zamówienia, koszt zakupu artykułów spożywczych współfinansowanych ze środków FEAD, stanowi iloczyn ilości artykułu spożywczego i najkorzystniejszej ceny zaproponowanej w ofertach przetargowych. Koszt zakupu odnosi się do towaru dostarczonego do magazynów OPR, tj. obejmuje wartość

artykułu spożywczego oraz transportu do magazynów. Zastosowana metoda kalkulacji zapewnia przejrzyste i efektywne wydatkowanie środków z FEAD.

Także w obszarze dystrybucji żywności, zgodnie z informacjami zawartymi w sprawozdaniach organizacji partnerskich, wydatki związane z transportem, administrowaniem i magazynowaniem żywności oraz realizacją działań w ramach środków towarzyszących są prowadzone w oparciu o zasady oszczędności, konkurencyjności i skuteczności. Znajduje to odzwierciedlenie m.in. w stosowaniu procedury rozpoznania rynku przy wyborze wykonawcy zewnętrznego. W celu ograniczenia kosztów administracyjnych, wiele organizacji korzysta z nieodpłatnej dobrowolnej pomocy ze strony nieetatowych współpracowników oraz wolontariuszy. W miarę możliwości wykorzystywana jest dostępna infrastruktura własna organizacji, np. organizowanie magazynów w obiektach użyczonych nieodpłatnie przez samorządy lokalne, przewożenie żywności z magazynów OPR do OPL samochodami dostawczymi pozostającymi w dyspozycji organizacji, pomoc wolontariuszy w pracach magazynowych, a także współpraca w tym zakresie z zakładami karnymi, placówkami dla osób bezdomnych, organizacjami abstynenckimi, itp., prowadzenie warsztatów w ramach środków towarzyszących nie tylko przez specjalistów zewnętrznych, ale również działaczy społecznych i pracowników organizacji partnerskich posiadających niezbędne wykształcenie i doświadczenie zawodowe wymagane dla trenerów.

2.2.6. Zasada partnerstwa i zaangażowanie wszystkich zainteresowanych podmiotów

Przed rozpoczęciem postępowania przetargowego na zakup żywności zostały przeprowadzone konsultacje z udziałem przedstawicieli OPO dotyczące m.in. rodzajów artykułów spożywczych objętych zamówieniem, ich ilości czy sposobu pakowania poszczególnych artykułów. Stanowiska wyrażone przez OPO reprezentowały również postulaty i opinie OPR oraz OPL prowadzących bezpośrednią dystrybucję żywności wśród osób najbardziej potrzebujących.

Organizacje ogólnopolskie stosują zasadę partnerstwa w ramach bieżącej współpracy ze swoimi organizacjami regionalnymi i lokalnymi, monitorując postępy w realizacji dystrybucji żywności i działań towarzyszących oraz reagując na zgłaszane trudności. OPO organizują również cykliczne spotkania i szkolenia dla OPR i OPL, zarówno przed rozpoczęciem danego podprogramu, jak i w trakcie jego trwania. Podczas spotkań omawiane są m.in. wyniki kontroli prowadzonych przez Instytucję Pośredniczącą w OPR i OPL oraz kontroli wewnętrznych, w tym analiza wdrożenia zaleceń pokontrolnych.

OPR odpowiedzialne za organizację działań towarzyszących, konsultują z OPL ich zakres i tematykę, aby w jak największym stopniu odpowiadały potrzebom mieszkańców poszczególnych gmin. Ponadto do udziału w warsztatach często zapraszani są przedstawiciele ośrodków pomocy społecznej, co dodatkowo przyczynia się do zacieśniania współpracy pomiędzy OPS-ami a organizacjami.

Zarządzeniem nr 2 z 28.01.2015 r. Ministra Pracy i Polityki Społecznej przy IZ MRPiPS został powołany Zespół Doradczy ds. Wdrażania PO PŻ. Do jego zadań należy w szczególności:

- 1) rekomendowanie zmian dotyczących alokacji środków na poszczególne zadania w ramach PO PŻ;
- 2) wydawanie opinii w zakresie poziomu kryteriów dochodowych na dany podprogram;
- 3) okresowe monitorowanie postępu w zakresie realizacji PO PŻ;
- 4) monitorowanie realizacji zasady komplementarności PO PŻ i programów finansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich;
- 5) analizowanie rocznych i końcowych sprawozdań z realizacji PO PŻ i ich opiniowanie;
- 6) przedkładanie propozycji zmian oraz opiniowanie zmian w PO PŻ zaproponowanych przez Instytucję Zarządzającą, w tym dotyczących szczegółowych wytycznych obowiązujących w PO PŻ.

Dobór partnerów do Zespołu Doradczego został przeprowadzony w taki sposób, aby zapewnić reprezentatywność właściwych zainteresowanych stron, tj. przedstawicieli władz regionalnych i lokalnych, krajowych instytucji publicznych odpowiedzialnych za stosowanie zasad horyzontalnych, w tym podmiotów do spraw promowania równego traktowania, a także partnerów społecznych reprezentujących społeczeństwo obywatelskie.

W 2020 r. Zespół pracował wyłącznie drogą obiegową z wykorzystaniem poczty elektronicznej.

Wyjątkowo doroczne posiedzenie przeglądowe z wdrażania PO PŻ za poprzedni rok odbyło się w formie wideokonferencji 8 stycznia 2021 r. pomimo, iż początkowo planowane było na grudzień 2020 r.

2.3. Wspólne wskaźniki

Tabela 8. Zestawienie wspólnych wskaźników zgodnie z Rozporządzeniem 1255/2014

N R	Wskaźnik	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1	Łączna kwota kwalifikowanych wydatków publicznych zaakceptowanych w dokumentach przedstawiających warunki wsparcia działań (EUR)	9.299.521,09	70.801.840,11	76.406.618,64	94.442.666,52	91.050.037,71	91.272.600,86	84 226 508,66
2	Łączna kwota kwalifikowanych wydatków publicznych poniesionych przez beneficjentów i zapłaconych podczas wdrażania działań (EUR)	0	53.225.776,27	46.193.124,23	78.914.725,71	93.006.445,91	63.036.829,38	81.668.281,28
2 a)	Łączna kwota kwalifikowanych wydatków publicznych poniesionych przez beneficjentów i zapłaconych podczas wdrażania działań związanych z zapewnieniem pomocy	0	53.225.776,27	46.193.124,23	78.914.725,71	93.239.451,13	63.036.829,38	81.668.281,28

	żywnościowej (EUR)							
2 b)	Łączna kwota kwalifikowanych wydatków publicznych poniesionych przez beneficjentów i zapłaconych podczas wdrażania działań związanych z zapewnieniem podstawowej pomocy materialnej (EUR)	0	0	0	0	0	0	0
3	Łączna kwota kwalifikowanych wydatków publicznych zgłoszonych Komisji (EUR)	0	0	74.525.885,14 ³	68.378.749,72 ³	71.088.970,58 ³	107.854.921,84 ³	99.016.265,99
4	Ilość owoców i warzyw	0	9.208,31	10.658,48	13.537,63	15.725,56	10.518,62	19 840,59
5	Ilość mięsa, jaj, ryb i owoców morza	498,12	8.785,61	9.033,31	11.437,64	10.109,13	7.295,54	7 130,36
6	Ilość mąki, chleba, ziemniaków, ryżu i innych produktów skrobiowych	926,73	16.343,65	15.876,93	15.804,22	12.853,25	10.635,54	16 354,29
7	Ilość cukru	1.246,99	7.576,41	6.117,35	5.685,29	5.654,37	3.907,92	6 051,83

³ Zaktualizowano wartości - ujednolicono sposób przeliczenia wydatków na walutę EUR - w zakresie każdego roku kalendarzowego wykorzystano kurs PLN/EUR, jaki został zastosowany do certyfikacji wydatków.

8	Ilość produktów mlecznych	1.241,17	13.841.90	10.602.93	14.953,03	12.011,52	8.308,44	13 617,39
9	Ilość tłuszczów, oleju	619,54	4.470.93	4.627.65	5.211,17	5.142,53	3.492.62	6 052.35
10	Liczba gotowych posiłków i innych produktów żywnościowych (nie ujętych w wyżej wymienionych kategoriach)	0	0	0	889.16	1.592,00	2.098.17	2 578,23
11	Łączna ilość udzielonej pomocy żywnościowej (w tonach) ⁴	4.532.55	60.226.81	56.916.64	67.518.14	63.088.76	46.256.85	71 625.04
11 a)	Procentowy udział żywności, w przypadku której w ramach PO pokryto jedynie koszty transportu, dystrybucji i magazynowania	0	0	0	0	0	0	0
11 b)	Procentowy udział produktów żywnościowych współfinansowanych przez Europejski Fundusz Pomocy Najbardziej Potrzebującym w	9,9%	60,58%	41,40%	67,60%	67,65%	76,21%	74,29%

⁴ Przyjęto, że 1 tys. l = 1 t

	łączniej ilości żywności dostarczonej przez organizacje partnerskie							
12	Łączna liczba dostarczonych posiłków całościowo lub częściowo finansowanych w ramach PO	0	336.668	1.320.142	2.455.137	1.769.096	1.423.805	2 432 273
13	Łączna liczba dostarczonych paczek całościowo lub częściowo finansowanych w ramach PO	613.158	6.380.478	5.411.258	7.499.637	6.720.013	4.992.509	6 219 109
14	Łączna liczba osób otrzymujących pomoc żywnościową	374.889	1.199.424	1.183.227	1.365.491	1.384.844	1.356.228	1 337 134
14 a)	Liczba dzieci w wieku 15 lat i poniżej	130.890	391.103	371.034	390.528	386.095	357.626	339 501
14 b)	Liczba osób w wieku 65 lat i powyżej	20.854	63.657	63.724	112.086	135.162	142.637	158 349
14 c)	Liczba kobiet	200.843	595.904	587.358	687.879	706.671	694.212	682 902
14 d)	Liczba migrantów; osób obcego	4.474	14.118	11.554	6.231	6.534	5.597	8 939

	pochodzenia; mniejszości narodowych (w tym społeczności marginalizowane; takie jak Romowie)							
14 e)	Liczba osób niepełnosprawnych	54.475	179.607	184.147	210.615	246.152	232.314	223 165
14 f)	Liczba osób bezdomnych	7.466	26.670	24.903	26.290	23.327	22.799	31 436

Wyjaśnienia dotyczące tabeli wspólnych wskaźników przedstawionej w pkt. 2.3

• Wskaźniki wejściowe (1-3)

Tabela 9. Zestawienie wskaźników wejściowych

Operacja	Podmiot	1-Łączna kwota z dokumentów przedstawiających warunki wsparcia działań		2-Łączna kwota kwalifikowanych wydatków publicznych poniesionych przez beneficjentów i zapłaconych podczas wdrażania działań ⁵		3-Łączna kwota kwalifikowanych wydatków publicznych zgłoszonych Komisji	
		PLN	EUR	PLN	EUR	PLN	EUR
Operacja I	Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa	340 512 468,00 ⁶	75 826 144,70	326 810 625,13 ⁷	72 774 985,00	369 723 519,90	83 231 595,75
Operacja II	Federacja Polskich Banków Żywności	15 830 764,76 ⁸	3 525 233,21	17 390 386,22	3 872 533,51	54 871 602,64	12 613 458,12
	Caritas Polska	5 528 552,14 ⁹	1 231 111,44	6 318 360,66	1 406 987,92		
	Polski Komitet Pomocy Społecznej	5 616 828,76 ¹⁰	1 250 769,09	6 523 211,80	1 452 604,67		
	Polski Czerwony Krzyż	1 970 647,78 ¹¹	438 828,64	2 449 103,80	545 372,39		
Operacja III¹²	Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej (IZ)	1 822 721,00	405 887,95	1 338 734,48	298 112,65	13 874 154,19	3 171 212,12
	Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa (IP)	5 788 000,00	1 288 885,92	5 248 930,00	1 168 844,50		
	Ministerstwo Finansów (IC)	729 000,00 zł	162 335,49	568 365,79	126 565,08		
	Ministerstwo Finansów (IA)	437 000,00	97 312,22	100 032,87	22 275,56		
Razem		378 235 982,44	84 226 508,66	366 747 750,75	81 668 281,28	438 469 276,73	99 016 265,99

Wartości kwot wyrażone w Euro w kolumnie 1 i 2 zostały wyliczone zgodnie z kursem PLN/EUR Komisji Europejskiej obowiązującym w grudniu 2020 r.: ec.europa.eu/budget/contracts_grants/info_contracts/inforeuro/inforeuro_en.cfm.

⁵ Wskaźnik 2 jest tożsamy ze wskaźnikiem 2a „Łączna kwota kwalifikowanych wydatków publicznych poniesionych przez beneficjentów i zapłaconych podczas wdrażania działań związanych z zapewnieniem pomocy żywnościowej”. Wskaźnik 2b „Łączna kwota kwalifikowanych wydatków publicznych poniesionych przez beneficjentów i zapłaconych podczas wdrażania działań związanych z zapewnieniem podstawowej pomocy materialnej” nie ma zastosowania do Programu Operacyjnego wdrażanego w Polsce. Stan na 31.12.2020 r.

⁶ Kwota wynikająca z Umowy o dofinansowanie nr POPŻ/3/2020 z 24.07.2020 r. (realizacja Umowy obejmuje lata 2020 – 2021).

⁷ Zgodnie z interpretacją KE przedstawione wartości obejmują kwoty/płatności za dany rok sprawozdawczy wynikające z zatwierdzonych wniosków o płatność.

⁸ Kwota wynikająca z Umowy o dofinansowanie projektu nr POPŻ/O/1/2020 z dn. 28.12.2020 r. (realizacja umowy obejmuje lata 2020– 2021).

⁹ Kwota wynikająca z Umowy o dofinansowanie projektu nr POPŻ/O/3/2020 z dn. 22.12.2020 r. (realizacja umowy obejmuje lata 2020– 2021).

¹⁰ Kwota wynikająca z Umowy o dofinansowanie projektu nr POPŻ/O/2/2020 z dn. 22.12.2020 r. (realizacja umowy obejmuje lata 2020– 2021).

¹¹ Kwota wynikająca z Umowy o dofinansowanie projektu nr POPŻ/O/4/2020 z dn. 22.12.2020 r. (realizacja umowy obejmuje lata 2020– 2021).

¹² Wskaźniki dotyczące Operacji III „Pomoc techniczna” zostały wliczone do wartości ogółem wskaźników 1 i 2 zgodnie z *Guidance Fiche: Monitoring under FEAD* z dnia 12.05.2015 r.

Natomiast w kolumnie 3 kwoty wyrażone w Euro uwzględniają kurs PLN/EUR, jaki został wykorzystany do certyfikacji wydatków.

• **Wskaźniki produktu dotyczące dostarczonej pomocy żywnościowej (4-11)**

W 2020 r. dystrybuowane były następujące artykuły żywnościowe:

Tabela 10. Produkty dystrybuowane w Podprogramie 2019 r. (łącznie 19)

owoce i warzywa	mięso, jaja, ryby i owoce morza	mąka, chleb, ziemniaki, ryż i inne produkty skrobiowe	cukier	produkty mleczne	tłuszcze, olej	dania gotowe
- groszek z marchewką - fasola biała - koncentrat pomidorowy - buraczki wiórki - powidła śliwkowe - sok jabłkowy klarowny	- filet z makreli w oleju - szynka drobiowa - pasztet wieprzowy	- makaron jajeczny - makaron kukurydziany bezglutenowy - ryż biały - kasza gryczana - herbatniki maślane	- cukier biały	- mleko UHT - ser podpuszczkowy dojrzewający	- olej rzepakowy	- gołąbki w sosie pomidorowym

Tabela 11. Produkty dystrybuowane w Podprogramie 2020 r. (łącznie 21)

owoce i warzywa	mięso, jaja, ryby i owoce morza	mąka, chleb, ziemniaki, ryż i inne produkty skrobiowe	cukier	produkty mleczne	tłuszcze, olej
- groszek z marchewką - fasolka po bretońsku - koncentrat pomidorowy - buraczki wiórki - powidła śliwkowe - mus jabłkowy	- filet z makreli w oleju - szynka drobiowa - szynka wieprzowa mielona - pasztet drobiowy	- makaron jajeczny świderki - płatki owsiane - ryż biały - kasza jęczmienna - herbatniki maślane - kawa zbożowa rozpuszczalna* *produkt zakupiony z oszczędności po przetargu, na wniosek organizacji partnerskich – planowany okres dystrybucji czerwiec-wrzesień 2021 r.	- cukier biały - miód nektarowy wielokwiatowy	- mleko UHT - ser podpuszczkowy dojrzewający	- olej rzepakowy

Wartości wskaźników wyrażono w tonach, przy czym przyjęto, że 1 tys. litrów to 1 tona.

Należy zaznaczyć, że dobór asortymentu produktów żywnościowych będących przedmiotem dystrybucji jest każdorazowo konsultowany z przedstawicielami organizacji partnerskich.

• **Wskaźnik produktu 11b**

Udział produktów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym w łącznej ilości dostarczonej pomocy żywnościowej został wyliczony na podstawie następujących danych przekazanych przez organizacje partnerskie:

Tabela 12. Udział żywności z FEAD w żywności dystrybuowanej ogółem

L.p.	Organizacja partnerska	Łączna ilość dostarczonej pomocy żywnościowej (t)	Łączna ilość dostarczonej pomocy żywnościowej współfinansowanej z FEAD (t)	Udział dostarczonej pomocy żywnościowej współfinansowanej z FEAD (%)
1	Federacja Polskich Banków Żywności	58 594,30	38 198,79	65,19%
2	Caritas Polska	17 350,79	13 711,76	79,03%
3	Polski Komitet Pomocy Społecznej	14 575,86	14 334,24	98,34%
4	Polski Czerwony Krzyż	5 886,49	5 380,25	91,80%
Razem		96 407,41	71 625,04	

Łączna ilość dostarczonej pomocy żywnościowej przez organizacje partnerskie w 2020 r. z uwzględnieniem żywności pozyskiwanej z innych źródeł wyniosła 96 407,41 ton, w tym 71 625,04 ton żywności współfinansowanej z FEAD. W związku z tym udział żywności współfinansowanej z FEAD w łącznej ilości żywności dostarczonej odbiorcom końcowym wynosi 74,29%.

• **Wskaźniki produktu 12-13**

Zgodnie z treścią Wytucznych w ramach Podprogramu 2019 (grudzień 2019 r. – wrzesień 2020 r.) odbiorcy końcowi otrzymują następujące ilości artykułów spożywczych na 1 osobę:

- groszek z marchewką 3,20 kg,
- fasola biała 3,20 kg,
- koncentrat pomidorowy 1,12 kg,
- buraczki wiórki 1,05 kg,
- powidła śliwkowe 1,80 kg,
- sok jabłkowy klarowny 4 l
- makaron jajeczny 4,50kg,
- makaron kukurydziany bezglutenowy 1,00 kg,
- ryż biały 3,00 kg,
- kasza gryczana 1,50 kg,
- herbatniki maślane 0,80 kg,
- mleko UHT 7 l,
- ser podpuszczkowy dojrzewający 2,00 kg,
- szynka drobiowa 2,70 kg,
- pasztet wieprzowy 0,48 kg,

- filet z makreli w oleju 1,53 kg,
- cukier biały 4 kg,
- olej rzepakowy 4 l,
- gołąbki w sosie pomidorowym 1,70 kg.

W przypadku gdy liczba osób uprawnionych do pomocy żywnościowej zgłaszających się do danej organizacji partnerskiej w trakcie realizacji Podprogramu 2019, przekroczy limit wynikający z podziału alokacji określony w Wytycznych, dopuszcza się zmniejszenie zestawu rocznego dla 1 odbiorcy końcowego, nie więcej jednakże niż do 80% jego całkowitej ilości

W ramach Podprogramu 2020 na paczkę żywnościową dla jednego odbiorcy składają się następujące produkty:

- groszek z marchewką 3,20 kg,
- koncentrat pomidorowy 1,12 kg,
- buraczki wiórki 1,40 kg,
- powidła śliwkowe 1,50 kg,
- mus jabłkowy 1,44 kg,
- fasolka po bretońsku 1,50 kg,
- makaron jajeczny świderki 5,00 kg,
- płatki owsiane 1,00 kg,
- ryż biały 2,00 kg,
- kasza jęczmienna 1,50 kg,
- herbatniki maślane 0,40 kg,
- kawa zbożowa rozpuszczalna 0,6 kg¹³
- mleko UHT 7 l,
- ser podpuszczkowy dojrzewający 1,60 kg,
- szynka drobiowa 2,40 kg,
- szynka wieprzowa mielona 1,20 kg,
- pasztet drobiowy 0,32 kg,
- filet z makreli w oleju 1,19 kg,
- cukier biały 4,00 kg,
- miód nektarowy wielokwiatowy 0,50 kg
- olej rzepakowy 4,00 l.

W przypadku gdy liczba osób uprawnionych do pomocy żywnościowej zgłaszających się do danej organizacji partnerskiej w trakcie realizacji Podprogramu 2020, przekroczy limit wynikający z podziału alokacji określony w Wytycznych, dopuszcza się zmniejszenie zestawu rocznego dla 1 odbiorcy końcowego, nie więcej jednakże niż do 70% jego całkowitej ilości

---

¹³ Artykuł zakupiony dodatkowo z oszczędności po przetargu. przewidywany okres dystrybucji: czerwiec-wrzesień 2021 r.

W 2020 r. organizacje partnerskie wydały łącznie 2 432 273 posiłków. Zgodnie z Wytocznymi przez posiłek należy rozumieć każdy posiłek (śniadanie, II śniadanie, obiad – w szczególności gorący posiłek dwudaniowy lub jednodaniowy, podwieczorek, kolacja).

Tabela 13. Zestawienie ilości wydanych paczek i posiłków

L.p.	Organizacja	Liczba paczek	Liczba posiłków
1	Federacja Polskich Banków Żywności	3 375 265	1 900 218
2	Polski Komitet Pomocy Społecznej	1 308 710	107 374
3	Caritas Polska	941 582	424 681
4	Polski Czerwony Krzyż	593 552	0
Łącznie		6 219 109	2 432 273

• **Wskaźniki rezultatu dotyczące dostarczonej pomocy żywnościowej (14a-f)**

W 2020 r. pomocą żywnościową w ramach Programu objęto łącznie liczbę 1 337 134 osób.

Udział kobiet wśród odbiorców końcowych był nieznacznie większy od udziału mężczyzn (ok. 51 %). Dzieci do 15 roku życia stanowiły ok. 25% natomiast osoby starsze po 65 roku życia – ok. 12%.

Osoby niepełnosprawne stanowiły ok. 17%, bezdomne – ok. 2,4%, migranci i osoby obcego pochodzenia – ok. 0,7%. Jednocześnie najliczniejszą grupę stanowiły osoby nienależące do żadnej z wyżej wymienionych grup – aż 81%. W ogólnej strukturze społeczno-demograficznej odbiorców końcowych nie odnotowano znaczących zmian.

